

099. Bijbelstudie over de DEN WÈT FU KRIN DEN SREFI BAKA REINIGINGSWETTEN - T'HAROT

טהרות

Leviticus 12 en 15

Deze Bijbelstudie is gebaseerd op de sid'rot תזריע Taz'ria en מצורע M'tzora. Ik denk dat het lezen daarvan talrijke vragen bij u heeft opgeroepen en zelfs voor rabbijnen en Bar- of Bat Mitz'va studenten zijn deze beide parashiot waarschijnlijk de minst geliefde en meest moeilijke afdelingen uit de Tora vanwege de thema's die daarbij aan bod komen: enge huidziekten en wat het lichaam allemaal uitscheidt bij bevallingen, allerlei geslachtsziekten, menstruatie en nachtelijke zaadlozingen. Deze delicate onderwerpen zijn niet voor de weekhartige weggelegd. Wij lezen daarvoor ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 12:1-8 en 15:1-33. De hoofdstukken 13 en 14 over de huidziekte צרעת Tzara'at, die doorgaans met 'melaatsheid' of 'huidvraat' vertaald wordt, slaan wij in deze studie over omdat ik daarover t.z.t. nog een aparte studie zal schrijven. In deze studie zullen we het hebben over onreine vloeïngen. Het eerste gedeelte van de parasha תזריע Taz'ria gaat over vloeïngen bij een bevalling en het tweede gedeelte van de parasha מצורע M'tzora gaat over onreine vloeïngen bij mannen en vrouwen. De onderdelen van deze beide sid'rot, namelijk geboorte, ziekte en seksualiteit, slaan een brug tussen het lichamelijke en het spirituele vanuit het gezichtspunt van kwesties over reinheid en onreinheid. De Talmud besteedt een hele afdeling aan de reinigingswetten, namelijk de סדר טהרה Seder Tahara, bestaande uit de traktaten: כלים Kelim [Voorwerpen - over onreine dingen], אוהלות Ohalot [Tenten - over de onreinheid door een dode], נגעים N'ga'im [Plagen - over de melaatsheid], פרה Para [Koe - over de as van de rode koe], טהרות T'harot [Reinheden - over de twijfelgevallen], מקואות Miq'vaot [Rituele baden - over de onderdompeling], נידה Nida [Onreinheid van vrouwen - over de menstruatie], משירין Mach'shirin [Wat onrein maakt - over de vloeïstoffen], זבים Zavim [Vloeïenden - mannen en vrouwen], טבול יום T'vul Yom [Onderdompeling overdag - gedeeltelijk onrein], ידיים Yadayim [Handen - over onreine handen] en עוקצין Uq'tzin [Stelen - over stelen, schillen en pitten]. Op Wikipedia kwam ik onlangs het volgende tegen over dit onderwerp: *"De reinigingswetten uit het Bijbelboek Leviticus zijn een belangrijke voorloper van onze huidige hygiëneregels. Zo is de beruchte Zwarte Dood-epidemie in Europa tot staan gebracht dankzij toepassing van de reinigingswetten uit dit Bijbelboek door de Joodse arts Balavignus. De Zwarte Dood is de naam voor een epidemische ziekte die tussen 1346 en 1351 in Europa woedde en vele slachtoffers maakte, soms tientallen procenten van de bevolking. De epidemie kostte wereldwijd tussen de 75 en 100 miljoen mensen het leven. Van alle mensen werden Joden het minst ziek, achteraf bleek dat dit met de Joodse reinigingswetten te maken had. Door deze reinigingswetten uit het Oude Testament leefden de Joden hygiënischer dan de andere mensen, waardoor ze minder snel besmet werden. Dat dit te maken had met hygiëne was niet bekend, dus werden de Joden verdacht: zij zouden waterputten en waterbronnen vergiftigen om zo christenen om het leven te brengen. Het verhaal verspreidde zich snel van Zwitserland naar Duitsland en had catastrofale gevolgen voor de Joden in Europa. Naar aanleiding van het verhaal van de vergiftigde bronnen werden talloze pogroms uitgevoerd in heel Europa."* Tot zover Wikipedia. Dat de reinigingswetten uit de Tora daadwerkelijk hun doel vervulden blijkt uit het feit dat zij de Pest tot stilstand brachten, maar daarom is het des te schrijnender dat juist degenen die deze wetten van begin af aan naleefden, bestempeld werden tot de veroorzakers van de epidemie met alle gevolgen van dien. Maar ja, ook daarover zal de Eeuwige het laatste woord hebben. Dat de Eeuwige ons de reinigingswetten evenals alle andere Mitz'vot gegeven heeft voor ons eigen bestwil is duidelijk. G'd verlangt van Zijn volk, dat het rein en heilig zal zijn en daarom gaf Hij in ויקרא Vayiq'ra

[Leviticus] 10:10-11 aan de priesters de taak om daarover te waken en de kinderen van Israël daarin te onderwijzen: *“Jullie moeten onderscheid kunnen maken tussen wat heilig is en wat niet, tussen wat rein is en wat onrein, en de Israëlieten uitleg geven over alle bepalingen die de Eeuwige bij monde van Moshe [Mozes] aan hen bekendgemaakt heeft!”* en ook in יחזקאל Yechez'q'el [Ezechiël] 44:23 zei Hij nadrukkelijk: *“Ze moeten Mijn volk leren wat heilig is en wat niet, en hun het onderscheid leren tussen rein en onrein!”* Vier hele hoofdstukken werden door Moshe aan de reinheidswetten besteed en het is echt niet zo, dat wij door het offer van Yeshua al deze wetten nu maar buiten beschouwing hoeven te laten. Integendeel! Het is zeer de moeite waard om ze nauwkeurig te bestuderen en voor zover dat na de verwoesting van de Tempel nog mogelijk is, ook proberen toe te passen. Daarom schreef Keifa [Petrus] in zijn eerste brief: *“Wees als gehoorzame kinderen en geef niet opnieuw toe aan de begeerten waardoor u vroeger, toen u nog onwetend was, werd beheerst, maar leid een leven dat in alle opzichten heilig is, zoals Hij die u geroepen heeft heilig is. Er staat immers geschreven: Wees heilig, want Ik ben heilig!”* **Surinaams:** *“Un no mus de trangayesi pikin. Un no mus meki den takru lostu hari unu, di un ben abi ini a ten di un no ben sabi moro betre. Ma leki fa a Wan di kari unu de santa, na so unu srefi mus de santa na ini ala sani san un e du. Bika a skrifi taki: Un mus de santa, fu di Mi santa!”* **Hindoestaans:** *“Tulog Parmeswar ke larkan bâte, ohi se okar bāt sun. Aur na phin ápan kharáb lálíc pura kar jaise tulog pahile karat rahile jab tulog Yeshua haMashiach ke na jánat rahile. Parmeswar pawitr hai aur U tulogke ápan khátin boláis hai. U mánge hai ki tohulog ápan jiwán ekdam safá se bitáw. Parmeswar to apáne bise me likhwáis hai kí: Jaise Ham pawitr bāti, oisane tulog bhi pawitr ban!”* **Javaans:** *“Kowé kudu manut marang Gusti Elohim ing prekara apa waé lan aja sampèk katut menèh mèlu nglakoni barang sing ala kaya sing mbok lakoni mbiyèn dongé kowé durung ngerti kabar kabungahané Gusti Yeshua haMashiach. Nanging saiki kowé kudu nglakoni urip sing sutyi, awit Gusti Elohim, sing manggil kowé, ya sutyi. Pantyèn Gusti Elohim déwé ya wis ngongkon nabi Moshe nulis ngéné: Aku, Gusti Elohimmu, sutyi, mulané kowé uga kudu urip sing sutyi!”* (1 Petrus 1:14-16). Hij citeerde hier ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 11:44, 19:2 en 20:7. Wij zullen de diverse reinigingsvoorschriften omtrent de onreine vloeiingen in de hoofdstukken 12 en 15 aandachtig één voor één doornemen en bespreken.

Voorschriften omtrent de reiniging na de geboorte

“De Eeuwige zei tegen Moshe [Mozes]: Zeg tegen de Israëlieten: Wanneer een vrouw een kind baart en het is een jongen, blijft ze zeven dagen onrein; ze is dan op dezelfde manier onrein als tijdens haar menstruatie. Op de achtste dag moet het kind besneden worden. Daarna duurt het nog drieëndertig dagen voor ze rein is na haar bloeding bij de bevalling; tijdens deze periode mag ze niets aanraken dat heilig is en de Eeuwige toebehoort, en mag ze het heiligdom niet binnengaan. Wanneer ze een dochter baart, blijft ze veertien dagen onrein; ze is dan op dezelfde manier onrein als tijdens haar menstruatie. Daarna duurt het nog zesenzestig dagen voor ze rein is na haar bloeding bij de bevalling. Wanneer de periode van haar reiniging is verstreken, moet ze - of ze nu van een zoon of van een dochter bevallen is - een eenjarige ram als brandoffer aanbieden en een jonge gewone duif of een tortelduif als reinigingsoffer. Ze moet de offerdieren naar de priester brengen, bij de ingang van de ontmoetingstent. Hij biedt de offers aan de Eeuwige aan en voltrekt voor haar de verzoeningsrite. Dan is ze, na haar bloedverlies, weer rein. Dit zijn de voorschriften omtrent de kraamvrouw, hetzij na de geboorte van een zoon, hetzij na de geboorte van een dochter. Als ze zich geen ram kan veroorloven, moet ze twee tortelduiven meebrengen of twee jonge gewone duiven, één als brandoffer en één als reinigingsoffer. De priester voltrekt voor haar de verzoeningsrite en zij is weer rein.” **Surinaams:** *“Na baka Gado taki tu nanga den fu alasani, disi de meki wan suma skin kon takru na Gado ai, èn fa den mu du fu krin den srefi baka. Fu taki: Te wan uma meki wan pikin, dan a mama mu tan wan tu dri wiki na ini oso, a no mu go na doro; èn efu a pikin de wan man-pikin, dan den mu besnei en, te a kisi aiti deí. Èn te a ten kisi, fu a mama krin en srefi, dan a mu teki wan pikin skapu, disi owru wan yari, nanga wan pikin doifi, tyari go na tempel doro, meki priester kiri den meti gi Gado fu wan ofrandi. Ma efu a uma de wan poti suma, fu a no kan bai wan skapu, dan a mu teki tu pikin doifi, tyari kon gi Gado.”* (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 12:1-8).

De parasha תזריע Taz'ria begint met de staat van onreinheid, die een vrouw heeft na een bevalling. Dat een vrouw een kindje ter wereld brengt is het mooiste wat haar kan overkomen en het blijft elke keer weer een overduidelijk bewijs voor G'ds bestaan, want niets ontstaat uit niets. Er is een hogere macht die nieuw leven mogelijk maakt; wij als mensen kunnen dat niet zelf bewerkstelligen. Dus wat dat betreft is het zeer zeker geen overtreding van de Tora om een kind te baren, integendeel, en derhalve heeft de onreine status van de kraamvrouw dus ook niets maar dan ook niets te maken met zonde! Laten we daarover heel duidelijk zijn! Dat zij na de bevalling zeven dagen onrein is en daarna na de geboorte van een jongetje nog eens 33 dagen en na de geboorte van een meisje zelfs het dubbele aantal dagen onrein is, mag zij dus niet zien als een straf, maar dat heeft andere redenen, want nergens in de hele Bijbel wordt de geboorte van een baby binnen een huwelijk als iets zondigs gezien. Maar in hoeverre is er dan sprake van onreinheid? Wat wordt daarmee bedoeld? Wel, als een jongetje geboren wordt, dan belandt zijn moeder in een soortgelijke staat van onreinheid als bij de נידה nida, haar maandelijks ongesteldheid, waar ik straks nog uitgebreid op in zal gaan, omdat ook hierbij bloedverlies optreedt. Ook na de bevalling maakt zij een periode van טומאה tuma [rituele onreinheid] en טהרה tahara [reiniging] door. Vanaf de dag van zijn geboorte is zijn moeder zeven dagen טמא tame [onrein] en pas op de achtste dag wordt het jongetje besneden. De reden hiervoor is volgens de bekende Italiaanse rabbijn, Torageleerde, filosoof, arts, taal- en wiskundige Ovadya ben Ya'aqov Sforno, dat het ongebooren kind in de baarmoeder menstrueel bloed binnen krijgt en dat daardoor de pasgeborene ritueel onrein ter wereld komt. Daarom wacht men zeven dagen totdat het onreine bloed uit zijn systeem is verdwenen en hij weer rein is om de ברית מילה Brit Mila te ondergaan. Dit uitstel heeft dus alles te maken met het herstel van rituele reinheid. Na de besnijdenis van het jongetje duurt het nog drieëndertig dagen totdat de moeder weer טהור tahor [rein] is, als haar bloedverlies is opgehouden, want gedurende die periode kan namelijk nog steeds bloedverlies optreden. In totaal dus 40 dagen. Al die tijd mag zij niets heiligs aanraken, en het heiligdom is voor haar verboden terrein. Na de geboorte van een meisje duurt de hele periode zelfs twee keer zo lang, d.w.z. 14 dagen vanaf de bevalling en daarna nog eens 66 dagen. Waarom dat zo is weten we niet precies, maar zo staat het wel in de Tora. Volgens sommige rabbijnen heeft het er misschien mee te maken dat een meisje op latere leeftijd zelf ook door haar menstruatie onrein zal zijn, maar dat durf ik niet zomaar te beamen, hoewel de rabbijnen daarmee best wel op het goede spoor kunnen zitten. Hoe dan ook, als de Tora daar zoveel nadruk op legt kunnen we ons blijven afvragen of de onreinheid misschien toch wel op de een of andere manier met zonde te maken heeft. Indirect natuurlijk wel, want rituele onreinheid komt altijd voort uit aanraking met iets dat dood is. In o.a. בראשית B'reshit [Genesis] 9:4 lezen wij, dat in het bloed het leven zit. Het hiervoor gebruikte Hebreeuwse woord נפש Nefesh wordt in de NBG-vertaling weliswaar met 'ziel' vertaald, maar het betekent ook 'leven'. Bloed is namelijk onmisbaar voor het leven. In de nieuwe liberale Tanach staat daarom ook correct: *“Maar vlees waarin nog leven is, waar nog bloed in zit, mag je niet eten.”* Helaas heb ik hiervan tot nu toe nog geen Surinaamse vertaling kunnen vinden, maar in het Hindoestaans is vers 4 als volgt vertaald: *“Baki khun me jiw hai, ohi se gos jaun me khun hai, oke na cáhi khái ke!”* Het woord נפש Nefesh heeft dus meerdere betekenissen: ziel, leven, schepsel, persoon en wezen. Als er in sommige vertalingen gezegd wordt, dat de ziel in het bloed is, dan moeten we het bloed op de eerste plaats als de drager van het leven zien, want bloed wordt in Israel al sinds lang vervlogen tijden als drager van de levenskracht gezien en dat komt bijzonder duidelijk naar voren in de Groot Nieuws Bijbel: *“Alleen mag je geen vlees eten waar nog bloed in zit, want het bloed bevat de levenskracht.”* Met elke druppel bloed die het lichaam verlaat, verdwijnt ook een stukje levenskracht. Elke bloeding, hoe gering ook, is in principe dus een soort sterfproces, en daarmee wordt een direct verband gelegd tussen de onreinheid door een bloeding en de dood. De dood is volgens בראשית B'reshit [Genesis] 2:17 het gevolg van de zonde en daarom heeft de rituele onreinheid indirect inderdaad te maken met zonde, maar onreinheid op zich is geen zonde. Laat er daarover geen misverstand bestaan. O ja, nog iets! Na een bevalling vindt volgens de rabbijnse voorschriften aan het einde van deze periode een מקווה T'vila [onderdompeling] plaats waarbij de vrouw, die נידה nida is, eerst in het

Miq'va [rituele bad] moet voordat zij weer als טהור tahor [rein] beschouwd wordt. Dit is echter een rabbijnse inzetting die wij in de Tora niet terug kunnen vinden. Natuurlijk lijkt het mij niet meer dan logisch, dat men in bad gaat of onder de douche als men zich vies voelt, maar dat is niet hetzelfde als het rituele bad. Maar daar kom ik straks nog op terug. We slaan nu, zoals ik reeds in de inleiding heb aangegeven, twee hoofdstukken over en gaan naar hoofdstuk 15.

Voorschriften omtrent onreine vloeiingen bij een man

“De Eeuwige zei tegen Moshe [Mozes] en Aharon [Aäron]: Zeg tegen de Israëlieten: Wanneer bij een man onrein vocht uit zijn lid vloeit, is hij onrein. Of er nu afscheiding uit zijn lid druipt of zijn lid door afscheiding verstopt raakt, hij is in beide gevallen onrein. Alles waar hij op ligt of zit, wordt onrein. Wie het bed van zo'n man aanraakt, moet zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft tot de avond onrein. Wie gaat zitten op iets waarop zo'n man gezeten heeft, moet zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft tot de avond onrein. Wie het lichaam van zo'n man aanraakt, moet zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft tot de avond onrein. Als zo'n man iemand die rein is bespuwt, moet deze zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft hij tot de avond onrein. Elk zadel waarop zo'n man rijdt, wordt onrein. Wie iets aanraakt waarop hij gezeten heeft, is tot de avond onrein; wie een dergelijk voorwerp optilt, moet zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft tot de avond onrein. Ieder die door zo'n man wordt aangeraakt zonder dat deze zijn handen met water heeft afgespoeld, moet zijn kleren en zichzelf wassen en blijft tot de avond onrein. Raakt zo'n man een voorwerp van aardewerk aan, dan moet het worden stukgeslagen; raakt hij een houten voorwerp aan, dan moet het met water worden schoongespoeld. Wanneer de man van zijn kwaal genezen is, moet hij zeven dagen wachten voor hij gereinigd kan worden. Dan moet hij zijn kleren en zijn lichaam met bronwater wassen en is hij weer rein. Op de achtste dag moet hij met twee tortelduiven of twee jonge gewone duiven naar de ingang van de ontmoetingstent gaan; daar, ten overstaan van de Eeuwige, moet hij zijn offergaven aan de priester geven. De priester draagt de ene duif op als reinigingsoffer en de andere als brandoffer. Zo voltrekt hij voor de man in kwestie na zijn vloeijing de verzoeningsrite ten overstaan van de Eeuwige.” (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 15:1-15).

In dit tekstgedeelte hebben ze het over onrein vocht bij een man. In de Statenvertaling en in de NBG-vertaling is er sprake van een onreine vloed of vloeijing. Wat bedoelen ze hier precies mee? Gaat het hier over sperma of over iets anders? Hier kan o.a. inderdaad een zaadlozing mee bedoeld zijn, maar dan niet op een normale manier, want die komt pas in vers 16 ter sprake. Nee, hier zou het eventueel kunnen gaan over een aangeboren of door ziekte opgelopen afwijking aan het mannelijk lichaam waardoor de zaadlozing, die normaalgesproken een kortstondig moment is, anders verloopt. Door deze afwijking zou de zaadlozing zich ook over een langere termijn verspreiden waardoor deze afscheiding dus onrein is. Toch denk ik niet dat het in deze tekst over sperma gaat. In vers 3 staat namelijk: *“Of er nu afscheiding uit zijn lid druipt of zijn lid door afscheiding verstopt raakt, hij is in beide gevallen onrein.”* Hier is dus duidelijk sprake van andere afscheiding, maar welke? De Groot Nieuws Bijbel gaat daar wat gedetailleerder op in: *“Wanneer een man een ontsteking heeft aan zijn penis en er komt een slijmachtige afscheiding vrij, dan is hij hierdoor onrein. Of de afscheiding nu dun is en er gemakkelijk uitloopt, of dat hij dik is en er moeilijk uitkomt, het maakt de man onrein.”* Hier is er dus sprake van een slijmachtige afscheiding door een ontsteking, die volgens de Willibrord-vertaling veroorzaakt is door een geslachtsziekte, want daar lezen wij: *“Wanneer een man aan een druiper lijdt, is hij door die druiper onrein. Deze onreinheid treedt op als zijn druiper vloeit en als deze onderbroken wordt.”* Daar zit wel wat in en ik denk dat dit het meest voor de hand liggend is vanwege de daarop volgende drastische maatregelen die getroffen moesten worden in verband met het besmettingsgevaar. En toch is ook dit slechts een gissing, want zo duidelijk staat het in de grondtekst niet omschreven. Hoe dan ook, in deze verzen is er sprake van een onreine afscheiding die uit het mannelijk geslachtsdeel of uit een ander deel van zijn lichaam voortkomt, al dan niet door een geslachtsziekte. Het kan daarbij om een afscheiding gaan die veroorzaakt wordt door een ontsteking of andere aandoening, maar ook om een onnatuurlijke bloedvloeijing, die via de penis het lichaam verlaat zoals bijvoorbeeld met nierstenen het geval is. Kortom, deze lichamelijke afscheiding maakt de man onrein voor G'd en zijn medemensen.

Voorschriften omtrent de reiniging na een zaadlozing

“Wanneer een man een zaadlozing heeft gehad, moet hij zijn kleren en zijn hele lichaam met water wassen en blijft hij tot de avond onrein. Alles van stof of leer waarop het zaad is terechtgekomen, moet met water worden gewassen en blijft tot de avond onrein. Wanneer een man en een vrouw gemeenschap hebben gehad en er bij de man een zaadlozing heeft plaatsgevonden, moeten beiden zich met water wassen en blijven ze tot de avond onrein.” (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 15:16-18).

De Tora besteedt veel aandacht aan rituele reinheid en gaat daarbij zelfs in gevoelige details waar men normaalgesproken in een gemeentesamenkomst niet graag over praat. Op het eerste gezicht kunnen deze regels ons derhalve vreemd lijken, maar als we ze nader bekijken zien we daarin toch een bepaalde logica. De zojuist gelezen tekst vertelt ons dat een man die een zaadlozing heeft gehad, niet gewoon onrein is totdat hij zich gewassen heeft, maar dat hij onrein is tot de avond, nadat hij zich al gewassen heeft. Ziet u het verschil? Datzelfde geldt uiteraard ook voor de vrouw bij wie het sperma terecht is gekomen. Het wassen met water moet sowieso omdat dit een kwestie is van hygiëne, en dus is het nogal logisch dat een man en een vrouw door een zaadlozing onrein zijn totdat ze in bad geweest zijn. Maar waarom zouden zij daarna nog steeds onrein zijn tot aan de avond, nadat zij al in bad geweest zijn? Waarom zouden zij niet rein zijn op het moment dat zij schoon en afgedroogd uit de badkamer komen? De Tora geeft op deze vraag weliswaar geen antwoord, maar er zijn uiteraard twee mogelijke redenen te bedenken. De eerste mogelijkheid is dat bij elke afscheiding uit onze geslachtsorganen van welke aard ook, sperma of bloed, het lichaam in contact is geweest met iets dat ofwel dood is, of zich nog in het proces van sterven bevindt. Bijvoorbeeld, zaad in het lichaam van een man is springlevend, maar wanneer het sperma de man verlaat, sterft het direct, waardoor het reeds de geur van de dood in zich draagt. Zelfs indien één van de vele zaadcellen een eicel zal bevruchten en daardoor blijft leven, zal de rest van de zaadcellen toch sterven. Dit contact met iets dat dood of stervende is, maakt ons dus ritueel onrein voor de Eeuwige. De tweede mogelijkheid is dat een zaadstorting meestal een verlies van focus op onze Schepper tot gevolg geeft. Het is natuurlijk wel waar dat men met een zaadstorting juist gehoor geeft aan de opdracht om zich voort te planten volgens בראשית B'reshit [Genesis] 1:28, dat klopt wel, maar dat is natuurlijk niet altijd het geval. Op de eerste plaats doen wij het tot ons eigen plezier, laten we eerlijk zijn! Op het moment dat wij gemeenschap hebben doen wij het doorgaans niet om de Eeuwige daarmee te behagen, maar omdat wij het zelf lekker vinden. Laten we ons alsjeblieft niet zelf voor de gek houden met allerlei uitvluchten. Maar zelfs als de zaadstorting van een gelovige man een direct gevolg is van het verlangen om de Eeuwige te dienen door een gezin te stichten, dan nog kan hij op dat moment echt niet op Hem gefocust zijn. Met andere woorden: de Eeuwige is op dat moment niet het subject waarop zijn denken en zijn aandacht is gericht. Het maakt helemaal niets uit hoe kort of hoe lang zich deze spirituele scheiding tussen mens en G'd voordoet, en of het nou voor, tijdens of na de zaaduitstorting is; zodra er sprake is van gemeenschap tussen man en vrouw, dan worden zij in de ogen van Adonai ritueel onrein. Dat heeft niets te maken met zonde, want de Eeuwige heeft het geslachtsverkeer van man en vrouw binnen het huwelijk volgens בראשית B'reshit [Genesis] 2:24 en Efeziërs 5:31 als iets goeds aan ons gegeven, maar men is tijdens en na de daad gewoon niet geschikt om in de nabijheid van de Eeuwige te verkeren. Heel simpel. De Eeuwige maakte dit zeer duidelijk door te zeggen dat de Israëlieten ritueel rein moesten zijn om voor Zijn aangezicht te kunnen verschijnen. Bij het naderen van de Sinaï moest het hele volk zich onthouden van seksuele gemeenschap, want er staat geschreven: *“Weer ging Moshe [Mozes] naar beneden, naar het volk. Hij droeg hun op zich te heiligen en hun kleren te wassen. Zorg ervoor dat u overmorgen gereed bent, zei Hij, en dat u in de tussentijd geen gemeenschap hebt met een vrouw!”* (שמות Sh'mot [Exodus] 19:14-15, NBV). **Surinaams:** *“Na baka Gado taki gi Moshe [Mozes], meki a go baka na den pikin fu Israel, taki gi den, den mu meki den srefi klari tidei nanga tamara, den mu wasi den krosi, èn nanga begi den mu hori den srefi krin te fu tamara; bikasi tra-tamara Masra srefi sa saka kon te na a bergi Sinai tapu, meki ala suma ai si En. We nanga a boskopu a go baka na den Israel suma, èn a meki den krin den srefi bun-bun ala den tu dei, so leki Masra ben taki.”* In de Groot Nieuws Bijbel staat het zo:

“Moshe ging de berg af en gaf het volk opdracht zich voor te bereiden op de ontmoeting met de Eeuwige en hun kleren te wassen. Hij zei: Over drie dagen moeten jullie klaarstaan. Je mag voor die tijd geen gemeenschap hebben met een vrouw!” Het is duidelijk dat zij zich niet met seksuele dingen mochten bezighouden als zij zich op een ontmoeting met haShem moesten voorbereiden. Dat betekent echter niet dat de Eeuwige hier een verkrampde houding ten opzichte van de seksualiteit zou vertonen. Integendeel! in קהלת Qohelet [Prediker] 9:9 lezen wij juist: *“Geniet van het leven met de vrouw die je bemint. Geniet op alle dagen van je leven, die G'd je heeft gegeven. Het bestaan is leeg en vluchtig en je zwoegt en zwoegt onder de zon, dus geniet op elke dag. Het is het loon dat G'd je heeft gegeven.”* Mannen mogen best van hun vrouw genieten en andersom, maar alles op zijn tijd! En niet vergeten om daarna in bad te gaan, want de Tora zegt dat echtparen zich met water moeten wassen na de gemeenschap, maar ook daar wordt geen Mikwe mee bedoeld, maar gewoon de badkamer. We gaan door naar het laatste onderdeel van de reinigingswetten.

Voorschriften omtrent de maandelijks onreinheid bij vrouwen

“Wanneer bij een vrouw bloed uit haar schede vloeit, duurt de periode van haar onreinheid zeven dagen. Ieder die haar gedurende die periode aanraakt is tot de avond onrein. Alles waarop ze tijdens haar menstruatie ligt of zit, wordt onrein. Ieder die haar bed aanraakt, of iets waarop ze gezeten heeft, moet zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft tot de avond onrein. Wie iets aanraakt dat op haar bed ligt of op een voorwerp waarop ze heeft gezeten, is tot de avond onrein. Wanneer een man gemeenschap met haar heeft, zodat hij met haar bloed in aanraking komt, blijft hij zeven dagen onrein. Alles waarop hij ligt, wordt ook onrein. Wanneer een vrouw langer ongesteld is dan normaal, of bloed verliest terwijl ze niet ongesteld is, is ze onrein zolang ze bloed verliest, net zoals ze onrein is tijdens haar menstruatie. Alles waar ze tijdens haar bloedverlies op ligt of zit, wordt onrein, net als tijdens haar menstruatie. Wie zo'n voorwerp aanraakt, wordt onrein en moet zijn kleren en zichzelf met water wassen en blijft tot de avond onrein. Wanneer de vrouw van haar kwaal genezen is, moet ze zeven dagen wachten tot ze weer rein is. Op de achtste dag moet ze twee tortelduiven of twee jonge gewone duiven naar de priester brengen, bij de ingang van de ontmoetingstent. De priester draagt de ene duif op als reinigingsoffer en de andere als brandoffer. Zo voltrekt hij voor de vrouw in kwestie na haar onreine vloeijing de verzoeningsrite ten overstaan van de Eeuwige.” (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 15:19-30).

Ik denk, dat dit tekstgedeelte met name bij onze zusters die niet Joods zijn opgevoed, een aantal vragen zal oproepen betreffende de נידה Nida. Waar moet men bijvoorbeeld op de achtste dag de offerdieren naartoe brengen als er geen tempel meer is? En wie gaat ze dan vervolgens slachten en aan de Eeuwige opdragen als er geen priesters meer zijn die de tempeldienst verrichten? De rabbijn of een andere broeder met een bediening? Wel, ten eerste moeten we constateren dat een aantal voorschriften tegenwoordig niet meer uitgevoerd kunnen worden zolang er geen nieuwe tempel is. Heel simpel! Die voorschriften zullen t.z.t. weer worden opgepakt. De eerste vragen zijn dus bij deze al beantwoord. Maar er blijven nog genoeg andere vragen over waar sommige dames geen raad mee weten zoals de vraag of heden ten dage nog steeds alles tot de avond onrein is wat de vrouw aanraakt of waar ze op zit of ligt. Vooral over de vraag hoe men tegenwoordig met de maandelijks afzondering moet omgaan heerst er nogal wat verwarring. Tot hoever strekt die afzondering? Dat men zich gedurende die periode moet onthouden van seksuele omgang, dat is wel duidelijk. Maar wat nog meer? Alle vormen van lichamelijk contact? Zoals handen schudden? Mag men wel reizen met het openbaar vervoer? Mag men wel een shabatviering of een Beit Midrash bijwonen gedurende die tijd? Zo ja, moet men dan apart zitten om geen fysiek contact met de overige bezoekers te hebben? U ziet het, vragen en nog eens vragen. Om te beginnen zijn moderne vrouwen dankzij allerlei hulpmiddelen zoals bijv. maandverband en sanitaire voorzieningen in principe niet vies tijdens hun periode van afzondering, in tegenstelling tot de vrouwen waar de Tora het over heeft. Even onder de douche en men is weer lekker schoon. En toch kan niemand voorkomen om zelfs in Nederland, en zeker ook in Suriname, ooit buiten eigen schuld in een toestand van rituele onreinheid te verkeren, want elke keer als je met het openbaar

vervoer reist, weet je niet of er op de bank waarop je in de bus, tram, trein of metro zit, eerst iemand gezeten heeft die ongesteld was of op een andere manier onrein was, vooral als je bedenkt, dat meer dan 50% van de reizigers vrouw is! G'd heeft de ongestelde vrouwen nooit bevolen om "Onrein! Onrein!" te roepen wanneer men in hun buurt komt, wat met de melaatsen wel het geval was. Deze maandelijks onreinheid is geen besmettelijke ziekte! Het is ook geen zonde om een maandelijks menstratiecyclus te hebben, net zomin als de bevalling van een baby een zonde is, maar desalniettemin maakt het iemand wel ritueel onrein. Toch is נידה Nida op de eerste plaats een privéaangelegenheid tussen een vrouw, haar man (als ze er een heeft) en G'd. Ik denk, dat iedere vrouw zelf met de Eeuwige moet overleggen tot hoe ver zij moet of kan gaan met de mate van afzondering, afhankelijk van haar eigen hygiëne. U hoeft zich dus geen zorgen over te maken of ongestelde vrouwen misschien uw sjoel zouden bezoedelen door het bijwonen van diensten of mannen bezoedelen door hun handen te schudden. Het is niet iets om over in sjoel of op een Beit Midrash te speculeren, want behalve aan de Eeuwige hoeft zij zichzelf tegenover anderen niet te rechtvaardigen door haar toestand te verkondigen met woorden of door haar afwezigheid. Wij hoeven daar niet te krampachtig mee om te gaan. Desalniettemin mogen sommige Surinaamse vrouwen volgens hun traditie niet koken als ze ongesteld zijn. Dan moeten andere vrouwen van de familie voor dat gezin gaan koken, maar vaak staan ook Surinaamse mannen daarom al op jonge leeftijd achter de pannen. Maar dat heeft niet alleen met de Bijbelse reinigingswetten te maken, maar ook met de cultuur. Er zijn in Suriname om deze reden zelfs restaurants, die alleen mannen in de keuken hebben. Vrouwen komen daar de keuken niet in, niet eens vrouwen die al in hun overgang zijn. En opnieuw breng ik het Mikwe onder uw aandacht. Bij mijn uitleg over de reiniging na de geboorte had ik al gezegd dat ik daar nog op terug zal komen. Zodra een gehuwde vrouw haar periodieke verschijnselen in verband met de menstruatie waarneemt, wordt zij נידה nida. Evenals na een bevalling moet zij volgens de rabbijnse voorschriften ook na deze periode eerst in het מקווה Miq'va voordat zij weer טהור tahor [rein] is. Maar nogmaals: dit is slechts een rabbijnse inzetting, maar geen gebod uit de Tora, want nergens is er in de Tora een onderdamping in het Mikwe bevolen voor vrouwen na hun maandelijks afzondering. Er staat alleen geschreven dat zij na hun menstruatie zeven dagen moeten wachten totdat zij weer ritueel rein zijn en dan op de achtste dag twee tortelduiven naar de priester moeten brengen, hetgeen tegenwoordig niet meer mogelijk is, maar van een Mikwe is er geen sprake. Tenslotte nog iets: Er staat in de meeste Nederlandse vertalingen van vers 24, dat een ongestelde vrouw haar onreinheid op haar man overbrengt, als hij tijdens de menstruatie gemeenschap met haar heeft, en dat hij dan ook zeven dagen onrein blijft. Dat kan helemaal niet kloppen, want in de grondtekst staat er niets over 'gemeenschap met haar hebben', maar daar staat gewoon 'bij haar liggen'. De juiste vertaling zou derhalve zijn, dat een man niet in hetzelfde bed mag slapen met een ongestelde vrouw, want als haar bloed per ongeluk op hem komt, dan is hij onrein voor zeven dagen. De term "bij haar liggen" verwijst gewoonlijk naar geslachtsgemeenschap, maar we weten dat dit hier beslist niet mee bedoeld kan zijn, want vijf hoofdstukken verderop lezen wij namelijk: *"Wanneer iemand het bed deelt met een vrouw die ongesteld is en gemeenschap met haar heeft - wanneer hij dus de bron van haar bloeding ontbloot of zij voor hem de bron van haar bloeding ontbloot - zullen beiden uitgestoten worden!"* (ויקרָא Vayiq'ra [Leviticus] 20:18, NBV). *"Als een man gemeenschap heeft met een vrouw tijdens de menstruatie en haar schaamte, de bron van haar bloeding, ontbloot, en zij stemt daarmee in, dan moeten beiden uit hun volk worden verwijderd!"* (Willibrord-vertaling). De NBG-vertaling zegt zelfs, dat *"zij beiden zullen worden uitgeroeid uit het midden van hun volk!"* Dat is heel iets anders dan slechts zeven dagen onrein zijn. Aangezien de Eeuwige Zichzelf niet tegensprekt, weten we dat hoofdstuk 15:24 eenvoudigweg verwijst naar het bed delen met een ongestelde vrouw zonder verder iets met haar te doen, terwijl er in hoofdstuk 20:18 met de toevoeging *"...de bron van haar bloeding ontbloot"* de geslachtsgemeenschap bedoeld is. In elk geval is dit de reden waarom orthodoxe echtparen altijd in twee bedden slapen. Of ze hebben normaalgesproken twee eenpersoonsbedden tegen elkaar aan staan, die in tijden van nida worden los getrokken. Anderen hebben een normaal tweepersoonsbed en een kleiner bed, waarop de man gaat als zijn vrouw nida is. Ook in bepaalde Surinaamse kringen mag een ongestelde vrouw niet met haar man in één

bed slapen. Zo zien we dat in Suriname heel veel Joodse of beter gezegd Bijbelse tradities en gewoonten ook diep geworteld zijn in de lokale cultuur. Adonai neemt de zaken rondom rituele onreinheid zeer serieus, maar toch blijf ik benadrukken dat rituele onreinheid geen zonde is!

Yeshua en de bloedvloeiende vrouw

“En zie, een vrouw, die reeds twaalf jaren aan bloedvloeiingen leed, kwam van achteren tot Hem en raakte de kwast van Zijn kleed aan. Want, zeide zij bij zichzelf, indien ik slechts Zijn kleed aanraak, zal ik behouden zijn. Maar Yeshua keerde Zich om, zag haar en zeide: Houd moed, dochter, uw geloof heeft u behouden. En de vrouw was behouden van dat ogenblik af.”

Surinaams: *“Ma di den ben de na pasi, wan uma waka mindri den sma kon baka Yeshua, dan a fasi a lantyi fu En krosi. Twarfu yari langa a uma disi ben e lasi brudu kba. A ben prakseri taki: Efu mi kan fasi En krosi nomo, mi o kon betre. Yeshua drai luku a uma, dan A taigi en taki: No frede, Mi pikin, a bribi fu yu meki yu kon betre. A srefi momenti dati a uma kon betre.”*

Hindoestaans: *“Huwa par ek aurat raha. Oke bára baris se khun girat raha. U apane me bicár karis ki: Jab ham kháli Yeshua ke kapra chui leb tab ham accha hoi jáb. Tab u páche se áike okar kapra ke jhalari ke chui leis. Tab Yeshua ghumke oke tákis aur bolis: Beti, himmat bánh. Tor biswás dwára tu bac gaille hai. Aur u tem se aurat accha hoi gail!”* **Javaans:** *“Nanging nang kono uga ènèng wong wédok sing lara ngetokké getih, wis rolas taun suwéné. Wongé nyedeki Gusti Yeshua sangka mburi terus ndemèk gombyoké saliné. Awit wongé mikir: Nèk aku bisa ndemèk saliné waé, mesti aku bisa mari. Mulané wongé terus ndemèk saliné Gusti Yeshua. Nanging Gusti Yeshua terus minger. Kadung weruh wong wédoké, Dèkné terus ngomong: Aja wedi, pengandemu sing nambani kowé. Sakwat wongé terus mari.”* (מתתיהו)

Matityahu [Mattheüs] 9:20-22). *“En een vrouw, die twaalf jaar aan bloedvloeiingen geleden had, en veel doorstaan had van vele dokters en al het hare daaraan ten koste had gelegd en geen baat had gevonden, maar veeleer achteruit was gegaan, had gehoord, wat er van Yeshua verteld werd, en zij kwam tussen de schare en raakte van achter Zijn kleed aan. Want zij zeide: Indien ik slechts Zijn klederen kan aanraken, zal ik behouden zijn. En terstond droogde de bron van haar bloed op en zij bemerkte aan haar lichaam, dat zij van haar kwaal genezen was. En Yeshua bemerkte terstond bij Zichzelf de kracht, die van Hem uitgegaan was, en Hij keerde Zich om in de schare, en zeide: Wie heeft Mijn klederen aangeraakt? En Zijn discipelen zeiden tot Hem: Gij ziet, dat de schare tegen U opdringt en Gij zegt: Wie heeft Mij aangeraakt? En Hij keek rond om te zien, wie dat gedaan had. De vrouw nu, bevreesd en bevende, wetende wat met haar geschied was, kwam en wierp zich voor Hem neder en zeide Hem de volle waarheid. En Hij zeide tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede en wees genezen van uw kwaal!”* **Surinaams:** *“Na mindri den sma wan uma ben de di ben abi wan siki san ben meki tak’ a e lasi brudu twarfu yari kba. A uma disi miti furu sani na den someni datra pe a ben go. Ala moni san a ben abi a ben pai datra, ma noti no ben yepi. Moro nanga moro a ben go na baka. A uma disi ben yere fu den sani san Yeshua du. Dan a waka mindri den sma, kon baka Yeshua èn a fasi En krosi, bika a taki: Efu mi kan fasi En krosi nomo, mi o kon betre. Fa a fasi Yeshua krosi, wantron a brudu tapu fu lon. A uma firi ini en skin tak’ a kon betre fu a siki. Yeshua firi wantron tak’ krakti kmopo fu En. A drai luku den sma, dan A aksi taki: Suma fasi Mi na mi krosi? Den man fu En piki taki: Masra, Yu srefi e si fa someni sma e kwinsi Yu fu ala sei. Dan fa Yu kan aksi suma fasi Yu? Yeshua luku lontu fu si suma ben fasi En. A frow ben sabi tak’ a kon betre, dat’ meki a skreki te a e beifi. Dan a fadon tapu en kindi fesi Yeshua èn a ferteri En ala sani san ben psa nanga en. Dan Yeshua taigi en taki: Mi pikin, a bribi fu yu meki yu kon betre. Yu kan go nanga kowru-ati. Yu kon betre fu a siki!”* **Hindoestaans:** *“Oman bhi ekgo aurat raha. Oke bára baris lek kháli khun girat raha. U dher dáktar ke lage gail raha aur usab oke bahut dukh katwáís raha. U ápan sab paisa oman laga deis raha, baki tabbo aur kharáb hoi gail raha. U Yeshua ke báre me sunis raha ki u kaun barka kám kare hai. Tab u apane me socis: Jab ham kháli Okar kapra chui leb tab ham accha hoi jábe. Tab u sab manai ke thelat-thálat Yeshua ke páche gail aur Okar kapra chui leis. Ohi láge khun ekdam se band hoi gail. U ján gail ki u accha hoi gail hai. Yeshua turant ján gail ki Okar sakti kám me lewal gail hai. Tab U ghumke puchis: Hamár kapra ke chuis hai? Tab Okar cela log bolis: Tu to dekhe hai manai log kaise dhakele hai. Tab Tu kaise i puch sake hai? Baki U tákis ki ke oke chuis hai. Tab aurat dar ke máre kápe lagal aur áge gail. U jánat raha ki okar*

sanghe ka bhail hai. Tab u Yeshua ke gore girke sab cij batáis. Tab U bolis: *Beti, tu Hamare me biswás karle hai, ohi se tu bac galle. Accha se jaihe aur cangga rahihe!*” **Javaans:** “Nang tengahé wong-wong kuwi ènèng wong wédok siji sing lara ngetokké getih. Wis rolas taun suwéné wongé nduwé lara kuwi. Pirang-pirang dokter wis diparani, sampèk duwité lan bandané entèk kabèh, nanging ora bisa mari, malah mundak nemen. Saiki wongé krungu nèk Gusti Yeshua bisa nambani wong lara, mulané dèkné terus nékat mèlu nrombol nang mburiné Gusti Yeshua. Wongé pretyaya ngéné: Nèk aku bisa ndemèk saliné waé, aku mesti mari. Mulané wongé ya terus ndemèk saliné Gusti Yeshua. Sakwat getihé wongé mampet lan wongé krasa nèk larané wis ilang kabèh. Gusti Yeshua uga krasa nèk ènèng kekuwatan metu sangka awaké. Dèkné terus minger ndelokké wong-wong nang mburiné lan takon: Sapa sing ndemèk salinku? Murid-muridé semaur: *Gusti, lah sapa sing ngerti! Wong pirang-pirang kaya ngono pada ngesuk-esuk Kowé, lah kok Kowé takon: Sapa sing ndemèk salinku? Nanging Gusti Yeshua nyawang wong-wong, nggolèki wongé sing ndemèk saliné. Wong wédok mau rumangsa sing ndemèk lan dèkné saiki wis krasa waras awaké, mulané terus maju. Karo ndredek sangking wediné, dèkné niba nang ngarepé Gusti Yeshua terus ngaku. Gusti Yeshua ngomong: Yu, kowé saiki wis mari, awit kowé pretyaya. Kana mulih. Mlaku sing apik-apik. Kowé wis mari tenan!*” (Marcus 5:25-34). “En een vrouw, die sinds twaalf jaren aan bloedvloeiing leed en door niemand kon genezen worden, kwam van achteren tot Hem en raakte de kwast van Zijn kleed aan, en terstond hield haar vloeiing op. En Yeshua zeide: *Wie is het, die Mij heeft aangeraakt? En terwijl allen het ontkenden, zeide Keifa [Petrus]: Rabbi, de scharen drukken en verdringen U. Maar Yeshua zeide: Iemand heeft Mij aangeraakt, want Ik heb kracht van Mij voelen uitgaan. Toen de vrouw zag, dat zij niet onopgemerkt bleef, kwam zij bevende nader, viel voor Hem neer en verhaalde Hem, voor al het volk, om welke reden zij Hem aangeraakt had en dat zij terstond beter was geworden. En Hij zeide tot haar: Dochter, uw geloof heeft u behouden, ga heen in vrede.*” **Surinaams:** “Na mindri den sma wan uma ben de, di ben abi wan siki san ben meki tak’ a e lasi brudu twarfu yari kba. No wan sma no ben man dresi en.d A uma waka mindri den sma kon baka Yeshua, dan a fasi a ondrosei pisi fu En krosi. Wantron a kon betre. Dan Yeshua aksi taki: Suma na a sma di fasi Mi? Ala den sma piki tak’ a no den. Dan Keifa [Petrus] taki: Ma Rabbi, someni sma e pusu e kwinsi Yu fu ala sei. Ma Yeshua piki taki: Wan sma fasi Mi. Bika Mi firi tak’ krakti kmopo fu Mi. Dan a frow kon ferstan tak’ Yeshua firi tak’ a fasi En. Nanga beifi ati a kon na fes’sei, dan a fadon tapu en kindi fesi Yeshua. Let’ fesi ala sma a ferteri En fu sanede a ben fasi En, èn tak’ wantewante a kon betre. Dan Yeshua taigi en taki: Mi pikin, a bribi fu yu meki yu kon betre. Yu kan go nanga kowru-ati.” **Hindoestaans:** “Jhund me ekgo bemár aurat raha. Oke bára baris se khun girat raha. Ekko dáktar oke na accha kar páwat raha. Tab u páche se Yeshua ke kapra chui leis aur turant okar khun band hoi gail. Tab Yeshua bolis: *Ke hamke chuis hai? Tab jab sab koi bole lagal: Ham na chuili, tab Keifa [Petras] bolis: Rabbi ji, sab alang se manai log toke dhakele hai. Baki u bolis: Na, kauno hamme chuis hai accha howe khátin. Hamare me se to sakti nikaral hai. Tab jab aurat samjhis ki Yeshua ján gail, tab kápat okar pás áil. Aur okar gor girke sab koi ke áge batáwe lagal u káhe ke oke chuis raha aur kaise ohi samai par u ekdam se accha hoi gail raha. Tab u bolis: Beti, na ghabara, tor biswás dwára tu accha bhaile hai. Shánti se ja.*” **Javaans:** “Nang kono ènèng wong wédok sing wis rolas taun suwéné lara ngetokké getih. Bandané wis entèk kanggo mbayar dokter, nanging durung bisa mari. Wong wédok mau bisa nyedeki Gusti Yeshua sangka mburi, terus ndemèk gombyoké saliné. Sakwat getihé mampet. Gusti Yeshua terus ngomong: Sapa sing ndemèk Aku? Jalaran ora ènèng sing ngaku, mulané rasul Keifa [Pétrus] terus semaur: *Rabbi, wong sing ngesuk-esuk Kowé okèhé kaya ngéné iki, lah kok Kowé takon sapa sing ndemèk Kowé? Nanging Gusti Yeshua ngomong: Enèng wong sing ndemèk Aku. Aku krasa, awit ènèng kekuwatan metu sangka awakku. Kadung wong wédok mau ngerti nèk konangan, wongé terus niba nang ngarepé Gusti Yeshua. Nang ngarepé wong okèh kono wong wédok mau terus ngomong kenèng apa dèkné kok ndemèk saliné Gusti Yeshua lan kepriyé enggoné dèkné bisa mari sakwat. Gusti Yeshua terus ngomong: Bener kowé Wuk, pantyèn pengandemu sing marakké kowé mari. Kana mlaku sing apik-apik.*” (Lucas 8:43-48). - Laten we even proberen ons te realiseren wat hier precies aan de hand was. In de context worden namelijk twee mensen genoemd die allebei tegelijkertijd de hulp van Yeshua nodig hadden: een ontdane vader wiens enige dochtertje op sterven lag

waarbij elke minuut telde, en een vrouw die door haar onreinheid bij haar leven al dood was. Je zou dus denken dat Yeshua met de grootste spoed naar het meisje had moeten hollen om te voorkomen dat zij stierf, maar blijkbaar was Hij toch van mening dat deze vrouw, die evenveel jaren onder de last van haar kwaal leed als de dochter van Ya'ir [Jaïrus] oud was, recht op voorrang had, want Hij nam alle tijd voor haar. Weet u, voor mij als man is het natuurlijk heel moeilijk om mij in haar situatie te verplaatsen, maar ik denk dat de zusters onder ons, die allemaal zo hun eigen ervaringen met bloedvloeien hebben, zich misschien wat beter kunnen voorstellen hoe de vrouw in dit verhaal zich gevoeld moet hebben als zij dat de hele tijd had, elke dag, twaalf jaar lang! Alle vrouwen die wel eens zulke bloedingen hebben gehad weten wel hoe slopend en verzwakkend dat is voor het lichaam, maar ook voor de geest. Langdurig bloedverlies, op welke manier dan ook, is sowieso altijd heel erg verzwakkend. Die vrouw was er dus heel slecht aan toe. Menstrueren lijkt mij niet echt leuk met al die krampen in je buik en vooral met die viezigheid, maar als dat constant maar blijft doorgaan zonder te stoppen en dan 12 jaar lang lijkt mij erg verschrikkelijk! Die arme vrouw zal na al die jaren bloedverlies wel heel bleek, mager, moe en zwak geweest zijn. Maar dan hebben we het alleen nog maar over haar lichamelijk lijden. Daar komt dan nog bij dat zij niet alleen ernstig ziek was, maar voor de Joodse gemeenschap ook nog een uitgestotene! Een vrouw die in haar maandelijkse periode verkeerde was volgens de Tora immers onrein en we hebben zojuist gelezen dat zelfs het bed of de stoel waar zij op zat of lag daardoor onrein was. Deze arme vrouw kreeg de klappen dus van twee kanten: ten eerste omdat deze vreselijke kwaal haar al die jaren zoveel ongemak bezorgd had, en ten tweede omdat zij hierdoor doorlopend ritueel onrein was. Die onreinheid betekende dus dat alles en iedereen wat door haar aangeraakt werd onrein was. Niemand mocht haar aanraken en zij mocht anderen ook niet aanraken. Haar onreinheid had derhalve niet alleen maar verstrekkende gevolgen voor haar zelf, maar ook voor al haar familieleden, vrienden en kennissen. Iemand anders die met haar in aanraking kwam, op een stoel zat waar zij op gezeten had, op een bed lag waar zij op gelegen had, een beker aanraakte waaruit zij gedronken had of een bord aanraakte waaruit zij gegeten had, werd zelf ook onrein. Deze quarantaine lijkt op het eerste gezicht heel wreed en liefdeloos, maar is wel begrijpelijk in het licht van de onhygiënische omstandigheden in die tijd als men bedenkt, dat men toen nog geen maandverband en inlegkruisjes kende en ook nog niemand over een eigen badkamer met douchecel beschikte. Maar toch! Geen enkele vrouw zou dit wel leuk gevonden hebben, maar voor deze vrouw was het nog veel erger, want zij was altijd onrein. Niet slechts een week per maand, maar voortdurend! Twaalf lange jaren buitengesloten en overal afgewezen. Dit betekende dus voor die bloedvloeiende vrouw, dat zij al 12 jaar geen liefde heeft mogen ervaren, niet gezoend werd, niet geknuffeld, en ook geen arm om haar heen had gehad. Niemand had haar aangeraakt, niet eens een hand geschud. En ook omgekeerd mocht zij haar echtgenoot, kinderen en kleinkinderen 12 jaar lang niet omhelzen, knuffelen of zoenen. Als ze die tenminste had. Misschien was ze voorheen wel getrouwd, misschien had ze wel kinderen, maar ik vrees dat zij zeer waarschijnlijk een gescheiden vrouw moet zijn geweest, want haar chronische onreinheid was voor een Joodse man uiteraard voldoende reden om zijn huwelijk te beëindigen. Het zou voor hem immers niet mogelijk geweest zijn om zijn religieuze verplichtingen na te komen als hij met een ritueel onreine vrouw in één huis had gewoond. Het lijkt mij daarom haast onmogelijk dat zij geen gescheiden vrouw was. Tenzij ze nooit getrouwd was, wat natuurlijk ook best mogelijk was, want haar leeftijd staat er niet bij vermeld. Hoe dan ook, deze vrouw leefde zonder lichamelijk contact, onrein, buitengesloten. Twaalf lange jaren alleen. Zij moest bij iedereen op afstand blijven, ja, zelfs bij Adonai, want als onreine was zij natuurlijk ook niet welkom in de synagoge! Hoe moet deze vrouw zich wel niet gevoeld hebben? Hoe vreselijk eenzaam en wanhopig moet deze vrouw geweest zijn door deze akelige kwaal, die haar zo moe, vies, en afstotelijk maakte. Zou ze daarom zo stiekem en onopgemerkt in de menigte Yeshua van achteren beslopen hebben? Ik denk het wel, want zij had geen andere keus. Als je namelijk bedenkt dat aan haar kwaal naast enorme lichamelijke, psychische en sociale consequenties ook nog financiële problemen verbonden waren snap je wel waarom ze dat deed. Ze durfde Yeshua uit schaamte niet openlijk om hulp te vragen, maar wilde onbekend blijven en verschuilde zich in de massa. Ze had al overal genezing gezocht, maar niemand kon haar helpen. Zij had alles gedaan wat in haar vermogen lag om te genezen, maar niets baatte. Al haar geld, haar hele

bezit had zij uitgegeven aan allerlei artsen in de hoop om genezing te vinden, maar zonder resultaat. Behalve haar akelige ziekte, haar onreinheid en de daaruit voortvloeiende sociale isolatie en eenzaamheid zat ze nu dus ook nog financieel helemaal aan de grond. Normaal gesproken zou je denken dat ze door al deze tegenslagen helemaal gefrustreerd bij de pakken neer zou gaan zitten, maar dat gebeurde helemaal niet, integendeel! Zij had gehoord dat Yeshua eraan kwam en besloot onmiddellijk deze unieke kans te pakken, want zij wist wat anderen over Hem vertelden. Nu zocht zij genezing bij Yeshua, maar uit schaamte over de onreinheid van haar kwaal deed zij dat in stilte. Schijnbaar durfde ze Hem niet openlijk te benaderen, maar toch overwon haar geloof uiteindelijk haar vrees, want ze zei tegen zichzelf dat zij slechts Zijn kleed hoefde aan te raken om genezen te worden. De zieke vrouw is voor ons allen een voorbeeld van geloof om er ook in de meest hopeloze situatie zeker van te zijn dat Yeshua uitkomst kan geven. Zij beleed daarmee haar geloof in Yeshua, zette alle schroom opzij en ging naar Hem toe. En dan deed ze iets wat niet mocht: ze raakte Hem aan! Daarmee nam zij een groot risico, want wat zou er gebeuren als uitkomt dat ze daarmee de Tora had overtreden? Zoiets was volstrekt onaanvaardbaar in de Joodse samenleving, want daarmee maakte zij Yeshua immers zelf ook onrein. Maar zij raakte Zijn kleed niet zomaar op een willekeurige plek aan, maar juist bij de kwasten! Waarom deed ze dat? En wat zijn de kwasten eigenlijk precies? Wel, de Hebreeuwse naam is צִיצִית Tzitzit en in het Nederlands worden zij "gedenkkwasten" of ook "schouwdraden" (draden om naar te kijken) genoemd. Zij bevonden zich aan de vier hoeken van Zijn bovenkleed. In Israel was het namelijk vroeger de gewoonte om een bovenkleed te dragen, בגד Begeed genaamd, dat van een vierkante doek was gemaakt. Het gebod om de Tzitzit zichtbaar aan de vier hoeken te dragen vinden wij in במדבר Bamidbar [Numeri] 15:37-41 en דברים D'varim [Deuteronomium] 22:11-12. In beide teksten is het Hebreeuwse woord voor "hoek" of "rand", waar de Tzitzit aan vast zitten, כנף Kanaf, dat ook vertaald kan worden met "vleugel". Het komt 76 keer voor in de Bijbel en als wij rekening houden met de dubbele betekenis van dat woord, dan krijgen talrijke teksten voor ons een veel diepere betekenis dan wij tot nu toe gewend waren doordat ze vaak niet op de juiste wijze vertaald blijken te zijn. Wat denkt u: heeft G'd vleugelen of niet? Heeft Zijn Zoon Yeshua vleugelen of niet? Uit sommige teksten lijkt men dit wel op te kunnen maken. Neem bijvoorbeeld רות Rut [Ruth] 2:12, waarin wij lezen: *"De Eeuwige vergelde u uw daad, en uw loon valle u onverkort ten deel van de Eeuwige, de G'd van Israël, onder Wiens vleugelen (כנפיו K'nafaiv) gij zijt komen schuilen."* Of wat denkt u van deze tekst: *"Bewaar mij als de appel van het oog, berg mij in de schaduw van Uw vleugelen (כנפידך K'nafeicha) voor de g'ddelozen die mij overweldigden, voor mijn doodsvijanden die mij omsingelen."* (תהלים Tehilim [Psalmen] 17:8-9). Ook staat er geschreven: *"Hoe kostelijk is Uw goedertierenheid, o G'd; daarom schuilen de mensenkinderen in de schaduw Uwer vleugelen (כנפידך K'nafeicha)..."* (תהלים Tehilim [Psalmen] 36:8). Iets verderop lezen wij: *"Wees mij genadig, o G'd, wees mij genadig, want bij U schuilt mijn ziel; ja, in de schaduw van Uw vleugelen (כנפידך K'nafeicha) zal ik schuilen, totdat het onheil voorbij is."* (תהלים Tehilim [Psalmen] 57:2) en: *"Laat mij in Uw tent voor altoos vertoeven, laat mij schuilen, geborgen onder Uw vleugelen (כנפידך K'nafeicha)..."* (תהלים Tehilim [Psalmen] 61:5). En weer in een andere psalm staat geschreven: *"Want Gij zijt mij een hulp geweest, in de schaduw van uw vleugelen (כנפידך K'nafeicha) jubel ik!"* (תהלים Tehilim [Psalmen] 63:8) en tenslotte verwijst ook תהלים Tehilim [Psalmen] 91:4 naar de veilige schuilplaats onder de vleugelen van de Eeuwige: *"Met Zijn vlerken beschermt Hij u, en onder Zijn vleugelen (כנפיו K'nafaiv) vindt gij een toevlucht."* Ik herhaal dus mijn vraag: gelooft u nu echt dat G'd vleugelen heeft of zou het woord כנף Kanaf misschien toch eerder in verband gebracht moeten worden met de Tzitzit aan het kleed van Yeshua? Ik denk het laatste! Yeshua was immers niet alleen een Tzadiq [rechtvaardige] en Chasid [vrome Jood], die zich nauwgezet hield aan de Mitz'vot [geboden] van de Tora, maar Hij was en is veel meer dan dat, namelijk de langverwachte Mashiach, en volgens de overlevering der ouden zouden de vleugels van de beloofde Mashiach namelijk genezende krachten bezitten, hetgeen haar oorsprong vindt in de profetie van מלאכי Mal'achi [Maleachi]

3:20 (NBG-vertaling 4:2) waar over de Mashiach wordt gezegd: *“Maar voor u, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der Gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder haar vleugelen (בכנפייה biCh'nafeiha)...”* Hetzelfde woord כנף Kanaf dat in Numeri 15:38 voor “hoek” wordt gebruikt, staat in Maleachi 3:20 voor “vleugel” en met deze kennis in het achterhoofd kan men van een Jood, die een Talit [gebedsmantel] draagt, terecht zeggen dat hij verblijft in de schuilplaats van de Allerhoogste en onder Zijn vleugelen (תהלים Tehilim [Psalmen] 91:1-4). Ongetwijfeld was dus ook de bloedvloeiende vrouw bekend met deze overlevering, hetgeen verklaart waarom zij doelbewust de Tzitzit aan de hoeken (vleugels) van Zijn בגד Begeed [kleed] wilde aanraken. Maar zij was niet de enige die daar zo over dacht. In Marcus 6:56 lezen wij: *“En waar Hij ook kwam in dorpen of steden of gehuchten, daar legden zij de zieken op de markten en smeekten Hem, dat zij slechts de kwast van Zijn kleed [בגדו K'naf Big'do] mochten aanraken. En allen, die Hem aanraakten, werden gezond.”* **Surinaams:** *“Awinsi pe Yeshua ben go, ini den dorpu, ini den foto noso na ini den kampu, den sma ben tyari sikisma go na En. Den ben poti den sikisma didon na den presi pe den ben hori wowoyo. Dan den begi Yeshua efu den sikisma ben kan fasi a lantyi fu En krosi nomo. Èn ala sma di fasi En ben kon betre.”* **Hindoestaans:** *“Aur cáhe jaun gáw ki to sahar u ját raha, sab koi ápan ápan bemarian ke dám ke lage dhar dewat raha. Aur usab ose binti karis ki bemarian kháli okar kapra ke jhalari chui sake hai. Aur je je oke chuis, usab eklam se accha hoi gail.”* **Javaans:** *“Endi waé sing ditekani Gusti Yeshua, kebonan, désa apa kuta, wong-wong mesti pada teka nggawa sing lara, terus diglétakké nang lataré pasar. Wong-wong pada nyuwun marang Gusti Yeshua nglilani sing lara ndemèk saliné Dèkné, senajan namung gombyoké. Sing ndemèk terus pada mari.”* Ook in מתייהו Matityahu [Mattheüs] 14:35-36 staat hetzelfde: *“En zodra de mannen van die plaats Hem herkend hadden, zonden zij bericht in die gehele omgeving, en men bracht tot Hem allen, die ernstig ongesteld waren, en zij smeekten Hem, dat zij alleen maar de kwast van Zijn kleed [בגדו K'naf Big'do] mochten aanraken. En allen, die Hem aanraakten, werden behouden.”* **Surinaams:** *“Fa den sma drape si tak' na Yeshua, wantron den panya a boskopu ini a heri birti. Dan den sma tyari ala den sikisma kon na En. Den begi En efu den sikisma ben kan fasi a lantyi fu En krosi nomo. Èn ala sma di fasi En ben kon betre.”* **Hindoestaans:** *“Tab jaise huwa ke ádmi log Yeshua ke pahicánis, taise cáro or sanesa pathái deis. Tab manai log har ek ke jaun bahut bemár raha, oke okar pás láis. Ulog ose binti karis ki bemarian okar kapra ke jhalari kháli chui sake jeme usab accha howe. Aur je je oke chuis, usab bac gail.”* **Javaans:** *“Wong-wong kono pada nitèni nèk sing teka kuwi Gusti Yeshua, terus pada ngabari wong-wong sak kiwa-tengené panggonan kono kabèh. Wong-wong sing lara terus pada digawa nang nggoné Gusti Yeshua. Wong-wong kuwi pada nyuwun, supaya pada kelilan ndemèk gombyoké saliné Gusti Yeshua. Kabèh sing ndemèk malih waras.”* Zowel de bloedvloeiende vrouw alsook al de andere hierboven genoemde zieken die de Tzitzit van Yeshua aanraakten gaven daarmee uiting van hun geloof in de Mashiach als de Zon der Gerechtigheid met genezing onder haar vleugelen en aan hun geloof in het profetische Woord van G'd, maar lieten daarmee ook zien dat zij zich vasthielden aan de houvast die de Eeuwige ons geeft door Zijn Tora, waar de Tzitzit immers naar verwijzen! Deze vrouw bracht dit onmiddellijk in praktijk en voegde de daad bij het woord, want terwijl ze tot zichzelf sprak dat ze door het aanraken van Zijn Tzitzit genezen zou worden, deed ze dat ook echt. Zoals ik reeds zei nam ze daarmee wel een groot risico. De Tzitzit vormden immers het heiligste deel van de kleding van Yeshua. De Joodse wet verbood volstrekt aan een onreine om een reine aan te raken, omdat daardoor de onreinheid van de onreine op de reine zou worden overgedragen. De bloedvloeiende vrouw deed dus iets wat absoluut niet mocht! Ten eerste begaf zij zich op een plek waar zij niet mocht komen vanwege haar onreinheid, want in de menigte zijn aanrakingen gewoon onvermijdbaar, maar dat zij daar kwam, was wel de eerste stap naar haar genezing. Ten tweede raakte ze Hem aan terwijl deze vrouw zich zeer bewust was van haar onreinheid. Natuurlijk deed zij dat heel stiekem omdat daar in het gedrang om Yeshua heen toch niemand iets van zou merken. Dacht ze! Maar Yeshua had het wel degelijk gemerkt. Toch had Yeshua dit niet afgekeurd en haar daar ook niet op aangesproken, wat je op grond van al die strenge reinigingswetten eigenlijk wel verwacht zou hebben. Integendeel, wat zij deed moet juist een voorbeeld zijn voor ons, want ook voor ons is

het heel belangrijk om ons bewust te zijn van onze onreinheid, en we kunnen ons wel reinigen door middel van allerlei hygiënische maatregelen en het strikt naleven van de reinigingswetten, maar evenals de bloedvloeiende vrouw moeten ook wij tot het besef komen, dat echte en volledige reiniging slechts mogelijk is door Yeshua. Hij is met niets en niemand te vergelijken! Volgens de reinigingswetten en de Talmud-afdeling טהרה Tahara wordt de reine verontreinigt door de onreine, maar bij Yeshua zien we juist het tegenovergestelde gebeuren: terwijl de bloedvloeiende vrouw Zijn kwasten beetgepakt had en Yeshua zelfs doden had aangeraakt, hetgeen volgens de Tora nadrukkelijk verboden was, bleef de reinheid van Yeshua en van zijn Tzitzit onaangetast en werd de vrouw door deze aanraking genezen en de doden opgewekt, waarmee in beide gevallen ook de oorzaak van hun onreinheid werd weggenomen! Weet u, als wij met al onze zonden, onreinheden en ziekten tot Yeshua naderen, Hem als het ware aanraken en Hem om vergeving, reiniging en genezing vragen, dan dragen wij al deze zonden, onreinheden en ziekten niet op Yeshua over en maken wij Hem daarmee niet onrein, maar Hij maakt ons rein en Hij schenkt ons vergeving en genezing, want er staat geschreven: *“Hij werd veracht, door mensen gemeden, Hij was een man die het lijden kende en met ziekte vertrouwd was, een man die Zijn gelaat voor ons verborg, veracht, door ons verguisd en geminacht. Maar Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op Zich nam. Wij echter zagen Hem als een verstoteling, door G'd geslagen en vernederd. Om onze zonden werd Hij doorboord, om onze wandaden gebroken. Voor ons welzijn werd Hij getuchtigd, Zijn striemen brachten ons genezing!”* **Surinaams:** *“En ben de a moro feraktiwan èn a moro lagiwan na mindri fu den libisma, wan leti pinaman, èn siki ben marki En. Den ben kibri den fesi gi En, èn den ferakti En sote wi no teri En fu noti. Fu tru na wi siki, disi En ben tyari, èn na wi pina, disi En ben teki na En srefi tapu. Ma wi ben luku En leki wan suma, disi kisi En strafu, èn disi Gado ben fon èn pina. Ma a ogridu fu wi ben broko En skin, èn den sondu fu wi ben masi En! A strafu ben didon na En tapu, fu wi mu abi frede, èn den sorosoro fu En meki wi kon betre!”* (ישעייהו Yeshayahu [Jesaja] 53:3-5). De bloedvloeiende vrouw had een vermogen betaald aan artsen die haar niet konden helpen, maar de genezing die zij van Yeshua ontving, koste haar niets. En toch was het niet gratis, want in de bovenstaande tekst lezen we zojuist, dat Yeshua daar een hoge prijs voor moest betalen. Laten we dat nooit vergeten als wij weer een beroep op Hem moeten doen. Zoals gezegd wilde de vrouw eigenlijk graag anoniem blijven, en in principe had dat ook best wel gekund, want het was hartstikke druk, de mensen drongen zich om Hem heen en iedereen botste tegen Hem aan. Niemand had iets gemerkt, maar Yeshua merkte terdege dat er kracht van Hem was uitgegaan. De vrouw had makkelijk in de menigte kunnen verdwijnen, want genezen was zij meteen al, maar Yeshua wilde niet dat ze anoniem bleef omdat zij ook nog van haar schaamte moest worden bevrijd. Daarom vroeg Hij hardop: *“Wie heeft Mijn klederen aangeraakt?”* Natuurlijk ontkende iedereen de aanraking, maar Keifa [Petrus] probeerde Hem gerust te stellen door te zeggen: *“Rabbi, al die mensen staan te duwen en te dringen om U heen.”* Maar Yeshua bleef daarin volharden en zei: *“Iemand heeft Mij aangeraakt, want er ging kracht van Mij uit!”* Die arme vrouw kon wel door de grond zakken van schaamte en angst toen ze merkte dat Yeshua haar door had. Van iemand anders zou men deze reactie waarschijnlijk tactloos vinden en men zou zich kunnen afvragen of hij dan geen oog voor haar schaamtegevoel had, maar van Yeshua kan dit beslist niet gezegd worden, want natuurlijk had Hij daar oog voor. Yeshua versterkte haar genezing hiermee juist door haar te bevestigen in haar eigen handelen, want zij had immers zelf het initiatief genomen en haar geloof heeft haar behouden! Door te vragen wie Hem had aangeraakt, dwong Hij deze vrouw om er openlijk voor uit te komen, en dat deed zij. De vrouw kwam bevend naar voren en wierp zich voor Hem neer. Maar Yeshua richtte haar op en zei tegen haar: *“Mijn dochter, uw geloof heeft u behouden; ga heen in vrede en wees genezen van uw kwaal! - Mi pikin, a bribi fu yu meki yu kon betre. Yu kan go nanga kowru-ati. Yu kon betre fu a siki! - Beti, tu Hamare me biswás karle hai, ohi se tu bac galle. Accha se jaihe aur cangga rahihe! - Yu, kowé saiki wis mari, awit kowé pretyaya. Kana mulih. Mlaku sing apik-apik. Kowé wis mari tenan!”* Daarmee had Yeshua haar niet alleen genezen, maar Hij gaf haar tevens een nieuwe manier van leven. Yeshua vond het nodig om duidelijk te maken dat zij niets verkeerd had gedaan, integendeel! Zij hoefde zich niet te schamen dat zij haar hulp zocht bij Hem. Door Yeshua aan te raken werd zij weliswaar door Hem genezen, gereinigd en

in ere hersteld, maar daarmee had zij in feite ook zichzelf gered, want haar geloof heeft haar behouden.

Samenvatting van de reinigingsvoorschriften

“Wijs de Israëlieten erop dat ze zich bewust moeten zijn van hun onreinheid, anders sterven ze wanneer ze in hun onreinheid mijn tabernakel, die in hun midden staat, verontreinigen. Tot zover de voorschriften omtrent mensen die vloeien uit hun geslachtsorganen: mannen die onrein zijn geworden door een zaadlozing, vrouwen die menstrueren, mannen die onrein vocht verliezen, vrouwen die aan bloedingen lijden, en mannen die gemeenschap hebben gehad met een vrouw die onrein was.” (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 15:31-33).

Moeten wij ons nu nog precies aan de reinigingswetten houden zoals deze in de Tora letterlijk omschreven staan? Voor een deel wel, voor een deel niet. Sommige voorschriften waren toen met name gericht op de tempeldienst: die mocht niet verontreinigd worden door wie of wat dan ook. Andere voorschriften daarentegen vinden hun basis in de onhygiënische toestanden van die tijd en waren bedoeld om besmetting te voorkomen. Dankzij de hedendaagse hygiëne en sanitaire voorzieningen is het voor ons tegenwoordig gelukkig een stuk makkelijker dan voor onze voorouders om onze lichamelijke reinheid zodanig op peil te houden dat daardoor sommige onderdelen van de reinigingswetten grotendeels overbodig zijn omdat er in principe geen besmettingsgevaar meer bestaat. Maar dan praat ik uiteraard slechts over nette, keurige mensen en niet over asociale smeerpotsen, want ook die zullen er helaas altijd wel zijn. Toch daar gaan we natuurlijk niet van uit. Als gelovigen dienen wij een rein leven te leiden, en dat geldt zowel voor ons lichaam alsook voor ons geestelijk leven. Daarom wil ik deze studie afsluiten met de tekst, die ik reeds bij de inleiding citeerde: *“Wees als gehoorzame kinderen en geef niet opnieuw toe aan de begeerten waardoor u vroeger, toen u nog onwetend was, werd beheerst, maar leid een leven dat in alle opzichten heilig is, zoals Hij die u geroepen heeft heilig is. Er staat immers geschreven: Wees heilig, want Ik ben heilig!”* **Surinaams:** *“Un no mus de trangayesi pikin. Un no mus meki den takru lostu hari unu, di un ben abi ini a ten di un no ben sabi moro betre. Ma leki fa a Wan di kari unu de santa, na so unu srefi mus de santa na ini ala sani san un e du. Bika a skrifi taki: Un mus de santa, fu di Mi santa!”* **Hindoestaans:** *“Tulog Parmeswar ke larkan bâte, ohi se okar bāt sun. Aur na phin ápan kharáb lálíc pura kar jaise tulog pahile karat rahile jab tulog Yeshua haMashiach ke na jánat rahile. Parmeswar pawitr hai aur U tulogke ápan khátin boláis hai. U mánge hai ki tohulog ápan jiwán ekdám safá se bitáw. Parmeswar to apáne bise me likhwáis hai ki: Jaise Ham pawitr bāti, oisane tulog bhi pawitr ban!”* **Javaans:** *“Kowé kudu manut marang Gusti Elohim ing prekara apa waé lan aja sampèk katut menèh mèlu nglakoni barang sing ala kaya sing mbok lakoni mbiyèn dongé kowé durung ngerti kabar kabungahané Gusti Yeshua haMashiach. Nanging saiki kowé kudu nglakoni urip sing sutyi, awit Gusti Elohim, sing manggil kowé, ya sutyi. Pantyèn Gusti Elohim déwé ya wis ngongkon nabi Moshe nulis ngéné: Aku, Gusti Elohimmu, sutyi, mulané kowé uga kudu urip sing sutyi!”* (1 Petrus 1:14-16).

Werner Stauder